

Stichting STABU

Brochure CE-markering

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Definities/afkortingen.....	4
1. De basis van de CE-markering.....	5
1.1 De CPD	5
1.2 Inhoud van de CPD	5
1.3 Relatie CPD - Nederlandse regelgeving	6
1.4 Verplichtingen uit de CPD	7
1.5. Invoering van de CPD in Europa	7
2. Betekenis van de CE-markering.....	7
2.1 Wat houdt CE-markering in?	7
2.2 Totstandkoming CE-markering	8
2.3 Wie, en op welke wijze dienen te voldoen aan de CE- markering?.....	9
2.4 Controle en sanctiebeleid.....	9
3. Verschil tussen CE-markering en certificering	9
3.1 Certificering van bouwproducten.....	9
3.2 Aanwezige certificering in de bouw	10
3.3 Certificering in relatie tot de Nederlandse regelgeving	10
3.4 CE-markering versus certificering	11
4. Betekenis van CE-markering voor de bouwpartners.....	11
4.1 Industrie, handel en toelevering	11
4.2 Ontwerpers, adviseurs en bestekschrijvers	11
4.3 Bouwbedrijven	12
4.4 Controlerende instanties.....	12
4.5 Opdrachtgevers	12
5. Aansprakelijkheid	12

Voorwoord

De brochure CE-markering vloeit voort uit de behoefte om bestekschrijvers te informeren waar CE-markering inhoudelijk voor staat. In het kader van de Europese richtlijnen moeten in de toekomst alle producten in de bouw voorzien zijn van een CE-markering. Dit geldt voor alle landen binnen de Europese Unie. Producten die niet voorzien worden van CE-markering mogen dan niet meer worden gebruikt in Europa.

De CE-markering is een soort productlabel (conformiteitsteken) dat aangeeft dat het product in kwestie volgens Europese specificaties is getest en hieraan voldoet. Alle bouwproducten moeten op termijn worden voorzien van CE-markering.

CE-markering voor bouwmaterialen heeft gevolgen voor een groot aantal betrokkenen in de bouwsector. De partijen die te maken zullen krijgen met CE-markering zijn fabrikanten, importeurs, verkopers, architecten, aannemers, ambtenaren en diverse andere personen die werkzaam zijn in de bouwsector. Voor de bestekschrijver is het van belang om te weten wat CE-markering inhoudt, maar voor het schrijven van een bestek is geen verdere toepassing noodzakelijk.

Op de VROM website (www.vrom.nl/cemarkeringonline) kunt u met de Module CE Markering nagaan welke bouwproducten voorzien moeten zijn van een CE-markering en welke normen en richtlijnen daarbij van toepassing zijn. Verder kunt u lezen vanaf welke datum de CE-markering op het product mag worden aangebracht en wanneer het verplicht is een CE-markering te voeren.

Definities/afkortingen

Annex ZA	- Europese standaard in samenhang met hEN's die leidt tot conformiteit
BRL	- Beoordelings Richtlijn
CEN	- European Committee For Standardization
CPD	- Construction Products Directive
CPR	- Construction Products Regulations
EN	- Europese Norm
EOTA	- Europese Organisatie voor Technische Goedkeuring
ETA	- Europese Technische Goedkeuringen/ European Technical Approval
ETAG	- European Technology Assessment Group
hEN's	- Harmonised European Norm
IKB	- Intern Kwaliteitsbewakingsysteem
KV	- Kwaliteitsverklaring
NEN	- Nederlands Normalisatie Instituut
NoBo's	- Notified Bodies
RvA	- Raad voor Accreditatie
SBK	- Stichting Bouwkwaliteit
VROM	- Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

CE-markering (conformiteitsteken/ productlabel)

1. De basis van de CE-markering

1.1 De CPD

In de Europese gemeenschap zijn veel Richtlijnen van kracht om (technische) belemmeringen in het vrijhandelsverkeer van producten en diensten tussen de lidstaten op te heffen.

Op 21 december 1988 is zo'n Richtlijn van kracht geworden voor producten voor de bouw, (de Construction Products Directive (CPD 89/106/EEG), in Nederland genoemd de Richtlijn Bouwproducten. Het gaat daarbij alleen om bouwproducten. De verwerking/installatie van bouwproducten op de bouwplaats valt niet onder de CPD. De Richtlijn is erop gericht om de afzonderlijke landelijke voorschriften en eisen aan bouwproducten te harmoniseren. Deze bouwvoorschriften en eisen zijn nu verwerkt in uiteenlopende technische goedkeuringen, specificaties en voorschriften en verschillen per lidstaat. Juist daardoor worden handelsbelemmeringen in het bouwproductenverkeer tussen de lidstaten opgeworpen.

Voor de inhoud van de Richtlijn zijn de eisen die lidstaten stellen aan bouwwerken als uitgangspunt genomen. Deze zijn vertaald in een zestal fundamentele eisen (zie paragraaf 1.2) met als uitgangspunt dat gebouwen en kunstwerken zodanig moeten worden ontworpen en uitgevoerd dat de veiligheid van personen, huisdieren en goederen niet in gevaar komt en dat wordt voldaan aan eisen ten behoeve van het algemeen welzijn. Voor de zes fundamentele eisen zijn geharmoniseerde testmethoden op bouwproducten vastgesteld. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat hun bouwregelgeving wordt aangepast aan de Richtlijn bouwproducten, zodat voor bouwproducten op hun grondgebied geen handelsbelemmeringen optreden.

1.2 Inhoud van de CPD

In de CPD is de relatie beschreven tussen de fundamentele voorschriften voor bouwwerken en de daaruit voortvloeiende eisen aan bouwproducten. Dat is vastgelegd in zogenaamde basisdocumenten. Aan de hand hiervan zijn (en worden) voor circa 30 bouwproductgroepen normen op Europees niveau opgesteld, de zogenaamde geharmoniseerde Europese normen (hEN's). Zodra een geharmoniseerde Europese norm van kracht wordt, vervangt deze de nationale vergelijkbare norm. In Nederland dus de NEN-normen. De hEN's komen tot stand in CEN verband, de Europese koepel voor normalisatie, waarvan de landelijke normalisatie-instituten lid zijn.

Bij de geharmoniseerde Europese normen gaat het per productgroep om de volgende essentiële eisen:

- mechanische sterkte en stabiliteit;
- brandveiligheid;
- hygiëne, gezondheid en milieu;
- gebruiksveiligheid;
- geluidshinder;
- energiebesparing en warmtebehoud.

Voor de afzonderlijke productgroepen is per essentiële eis nagegaan welke producteigenschappen relevant zijn. Daarvoor zijn vervolgens door CEN Europees geharmoniseerde testmethoden vastgesteld dan wel nieuw ontwikkeld. Met de uitkomsten van deze geharmoniseerde testen is het eenduidig mogelijk de kwaliteit van producten uit verschillende landen onderling met elkaar te vergelijken.

De te testen producteigenschappen zijn vastgesteld aan de hand van de bestaande bouwregelgeving uit alle Europese landen. Dat kan betekenen dat bepaalde producteisen en daarmee testmethoden in de ene lidstaat wel en in een andere lidstaat niet van toepassing zijn. Dat is immers afhankelijk van de geldende regelgeving. Het is ook niet verplicht voor de fabrikant om producteigenschappen voor de CE-markering te testen, die niet van toepassing zijn in de lidstaat waar hij zijn product wil afzetten. Het komt ook voor dat op een bepaald gebied slechts één land eisen stelt of dat eisen niet vallen

binnen het domein van de essentiële eisen. Dergelijke eisen zijn dan niet opgenomen in de hEN. Als voorbeeld geldt de inbraakwerendheid, waaraan wel in Nederland eisen worden gesteld, maar niet in de andere Europese landen.

De zwaarte van de eisen kan ook per land verschillen door omgevingsfactoren, geologische, klimatologische omstandigheden etc. zoals bijvoorbeeld voor sneeuwbelasting en aardbevingbestendigheid. In de noordelijke landen zijn de eisen hiervoor hoger dan in de zuidelijke landen. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij export van producten.

Milieu maakt ook onderdeel uit van de essentiële eisen. Voor de meeste milieugevaarlijke stoffen zijn echter nog geen hEN's vastgesteld. Zolang er geen Europese normen voor dit onderwerp bestaan, kunnen de lidstaten hun nationale eisen stellen, zoals in Nederland het Besluit Bodemkwaliteit. Bouwproducten moeten aan die eisen voldoen. Ook de producten met CE-markering die worden ingevoerd vanuit het buitenland, moeten aan de eisen van het Besluit Bodemkwaliteit voldoen.

Voor producten waarvoor geen hEN's zijn of komen en voor producten die aanzienlijk afwijken van de bestaande en nog komende hEN's biedt de CPD de mogelijkheid om daarvoor Europese Technische Goedkeuringen (ETA) op te stellen. Daarmee kan een fabrikant zijn product toch voorzien van CE-markering. Een ETA is vergelijkbaar met een beoordelingsrichtlijn (BRL) en wordt afgeleid van een ETAG. In de ETAG staan algemene van toepassing zijnde eisen voor productgroepen. De ETA is een specialisatie hiervan voor één product. Voor het tot stand komen van ETAG's en ETA's is een aparte organisatie opgericht, de Europese Organisatie voor Technische goedkeuringen te Antwerpen (EOTA).

1.3 Relatie CPD - Nederlandse regelgeving

De toepassing van de CPD is in de Nederlandse bouw vastgelegd in het Bouwbesluit 2003, in het bijzonder paragraaf 1.4 CE-markeringen en kwaliteitsverklaringen.

Bouwproducten, indien van toepassing, moeten zijn voorzien van CE-markering om in de handel te mogen worden gebracht. Ze moeten tevens zodanige producteigenschappen hebben dat de bouwwerken waarin die bouwproducten zijn verwerkt, voldoen aan de eisen van het Bouwbesluit 2003. Verdere uitwerking en toelichting is gegeven in de Nota van toelichting en de Regeling Bouwbesluit 2003.

Het verschil tussen de CPD en het Bouwbesluit 2003 is dat de CPD eisen stelt op productniveau en het Bouwbesluit op het niveau van gebouwen en bouwwerken. Op het bouwwerk niveau blijven dan ook onverkort de nationale eisen van de lidstaten van toepassing. Daaruit komen weer eisen aan de bouwproducten voort die in de bouwwerken worden verwerkt. Het volgende voorbeeld maakt dit duidelijk. Een uitwendige scheidingsconstructie (een gevel) moet een Rc waarde hebben van tenminste 2,5 m² K/W. De warmteweerstand van het toegepaste isolatiemateriaal (het product) moet zo zijn dat deze Rc waarde wordt gehaald. Dat is dan de minimale producteis voor het CE-gemarkeerde isolatieproduct dat wordt toegepast. In ons land moet dus voor CE-gemarkeerde producten de zekerheid bestaan dat wordt "aangesloten" op de prestatie-eisen van het Bouwbesluit 2003. Dat moet voor CE-gemarkeerde producten voor de toepassing apart worden vastgesteld.

Het Bouwbesluit 2003 is grotendeels van toepassing voor de B&U-sector. Voor delen van de GWW-sector, zoals wegen en verkeersinrichtingen, regelt de overheid haar eisen niet via generieke regelgeving, maar via bestekken. Ook voor deze sector geldt echter dat producten moeten zijn voorzien van CE-markering om in de handel te mogen worden gebracht, zodra hiervoor hEN's zijn vastgesteld. De producteigenschappen die moeten worden getest c.q. de waardes die moeten worden gehaald, volgen dan uit de bestekspecificaties (prestaties) van de opdrachtgever. De basis hiervoor is de aanbestedingsrichtlijn.

1.4 Verplichtingen uit de CPD

De CPD is van toepassing op voor de bouw bestemde producten die blijvend deel uitmaken van bouwwerken en waaraan eisen worden gesteld in het kader van de bij de Europese regelgeving d.w.z. voor die producten waarvoor geharmoniseerde technische specificaties (hEN's of ETA's) beschikbaar zijn.

N.B. Een hEN wordt officieel van toepassing verklaard als deze is gepubliceerd in de "Europese Staatscourant". Daarna bestaat er nog een overgangstermijn van een jaar om producten die onder de hEN vallen te voorzien van CE-markering. De hEN's en richtlijnen voor ETA's (ETAG's) worden daarnaast in de Nederlandse Staatscourant gepubliceerd. Alvorens de overheid tot publicatie overgaat worden de hEN's en ETAG's doorgelicht door het Nederlands normalisatie-instituut (NEN) respectievelijk de Stichting Bouwkwiteit (SBK) op het bestaan van eventuele handelsbelemmeringen. Het NEN trekt vervolgens zijn nationale normen in en stelt daarvoor de Europese norm of een nationale norm waarin de Europese testmethoden zijn verwerkt, in de plaats.

Welke hEN's er inmiddels zijn en voor welke producten, is te vinden op de website van VROM (www.vrom.nl). Producten waarvoor een officiële hEN bestaat, mogen dus alleen nog in de handel worden gebracht als deze zijn voorzien van CE-markering. Is dit niet het geval dan betekent dat het plegen van een economisch delict. De VROM-inspectie ziet hierop toe.

In de CPD is opgenomen dat de fabrikant of zijn in de EC gemachtigde verantwoordelijk is voor de verklaring (CE-markering) dat zijn product voldoet aan de daaraan gestelde technische specificaties in de van toepassing zijnde geharmoniseerde Europese norm. Bij toepassing van producten in bouwwerken en bij de inkoop van producten is het dan ook van groot belang hierop te letten.

1.5. Invoering van de CPD in Europa

De CPD is sinds 1988 van kracht. Het opstellen van de aanpalende geharmoniseerde normen brengt een lang tijdstraject met zich mee. Inmiddels is zo'n driekwart van de totaal ca. 500 productnormen gereed. Dit impliceert dat al heel veel bouwproducten moeten zijn voorzien van CE-markering. Bij de grote bedrijven is dit veelal al geregeld, maar de kleine(re) bedrijven blijven achter. Oorzaken zijn onbekendheid en marktacceptatie. Daarnaast niet in de laatste plaats de ermee gemoeide kosten vanwege het testen van de producten en de procedures met betrekking tot kwaliteitszekerheid. De stand van zaken verschilt per land, evenals de interpretatie van de CPD. Een aantal landen neemt er min of meer afstand van en stellen geen eisen aan het toekennen van CE-markering aan producten. Bij veel andere landen blijven nog extra eisen verplicht die geen deel uitmaken van de essentiële eisen. Ook met betrekking tot het van toepassing verklaren van ETA's zijn er veel verschillen tussen de lidstaten.

Een en ander betekent dat er nog steeds vele handelsbelemmeringen bestaan tussen de EG-lidstaten op het gebied van bouwproducten. Er is daarom in 2007 een voorstel ingediend om de CPD enerzijds aan te scherpen, anderzijds de verplichtingen helderder en eenduidiger te formuleren. Inmiddels liggen hiervoor voorstellen bij het Europese parlement, de zgn. CPR.

2. Betekenis van de CE-markering

2.1 Wat houdt CE-markering in?

Met de CE-markering geeft een fabrikant de waarde van een aantal eigenschappen van zijn product weer. Welke eigenschappen dat zijn, is aangegeven in de hEN in de zogenaamde Annex ZA. De testmethoden om de waardes vast te stellen zijn ook in de hEN aangegeven.

De bedoelde eigenschappen hebben betrekking op sterkte, stijfheid, energiezuinigheid, brandwerendheid, gezondheid etc., producteigenschappen waaraan eisen worden gesteld die voortvloeien uit regelgeving oftewel de publiekrechtelijke eisen. Of producten waarvoor de waarden zijn vastgesteld (en vermeld in de CE-markering) vervolgens in ons land mogen worden toegepast in een gebouw of bouwwerk hangt er vanaf of die waardes stroken met de eisen aan bouwwerken in het Bouwbesluit, zoals ook al aangegeven in het voorbeeld van de warmteweerstand van een uitwendige constructie bij paragraaf 1.3.

Vaak stellen naast de overheid ook de marktpartijen, vooral consumenten, eisen aan producten. Voorbeelden zijn haaksheid, niet scheluw zijn, kleurecht, duurzaam, watervast, etc. Deze zogenaamde private eisen maken geen deel uit van de CE-markering. Met andere woorden aan markteisen wordt vanuit de CPD, op uitzonderingen na, geen invulling gegeven.

Het is voor de fabrikant echter wel uitermate belangrijk hieraan aandacht te besteden. Immers door het voldoen van zijn producten aan de markteisen wordt veelal een belangrijk deel van zijn afzet bepaald.

2.2 Totstandkoming CE-markering

Het initiatief voor de CE-markering ligt bij de fabrikant of producent. Om de CE-markering te mogen voeren, moet de fabrikant een verklaring van conformiteit hebben waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de opgegeven technische specificaties voor de CE markering. In alle gevallen wordt een productiecontrole in de fabriek geëist. De fabrikant moet daarbij controletaken uitvoeren. In een aantal gevallen is een derde partij voor de vaststelling van de conformiteit vereist. In de CPD zijn de volgende methoden voorgeschreven:

- 1 type onderzoek van het product;
- 2 controles van monsters volgens een voorgeschreven programma;
- 3 steekproefsgewijze controle op de markt of de bouwplaats;
- 4 controle van monsters uit een geleverde of voor levering gereedstaande partij;
- 5 productiecontrole in de fabriek;
- 6 eerste inspectie van de fabriek en de productiecontrole in de fabriek;
- 7 permanente bewaking, beoordeling en evaluatie van de productiecontrole in de fabriek.

De eerste vijf genoemde methoden kunnen worden gedaan door de fabrikant zelf of door een daarvoor door hem ingeschakelde erkende instantie. De laatste twee methoden kunnen alleen worden uitgevoerd door een hiertoe erkende instantie.

Welke controles en taken van toepassing zijn, hangt af van de productfamilie. Hoe groter het gevaar voor de veiligheid en gezondheid van een product hoe zwaarder het systeem van controles. Er zijn daarom zes (conformiteit)niveaus aangewezen. Deze variëren van alleen controle door de fabrikant (de fabrikant eigen verklaring) tot aan controle volledig uitgevoerd door een certificeringsinstelling. Het laatste komt overeen met certificering zoals wij dat in Nederland kennen. Het conformiteitsniveau van een productgroep is aangegeven in de hEN.

Een verklaring van conformiteit is altijd vereist. Deze verklaring wordt afgegeven door de fabrikant zelf. In gevallen waarin het hoogste conformiteitsniveau van toepassing is, wordt daarnaast een conformiteitscertificaat van een erkende certificeringsinstelling verlangd. Instellingen die zijn erkend voor het uitvoeren van testen, proeven en controles van de CE-markering worden Notified Bodies (NoBo's) genoemd. NoBo's moeten aan eisen van onpartijdigheid en competentie voldoen en worden zowel aangewezen als aangemeld in Brussel onder verantwoordelijkheid van de lidstaat.

Een lijst met daarop de door Nederland erkende NoBo's is te vinden op de websites van VROM (www.vrom.nl) en SBK (www.bouwkwaliteit.nl). De erkenning voor de NoBo-status is procedureel vastgelegd.

2.3 Wie, en op welke wijze dienen te voldoen aan de CE- markering?

Fabrikanten van bouwproducten waarvoor een hEN van toepassing is, moeten hun product(en) voorzien van de CE-markering. Het model ervan staat in de hEN. De CE-markering moet zijn aangebracht op het product of de verpakking dan wel op de pakkingsbon.

De markering bestaat uit het symbool (logo) CE met daaraan toegevoegd de naam of het identificatieteken van de fabrikant, de waardes van het product die uit de tests zijn gekomen, de laatste twee cijfers van het jaar van vervaardiging, eventueel het identificatiesymbool van de inspectie-instantie en het nummer van het EG-conformiteitscertificaat.

Het is niet verplicht om testen uit te voeren voor alle producteigenschappen die onder de CE-markering vallen. Er kan NPD (no performance determined) worden verklaard voor eigenschappen. Dat is de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de producent. Echter daar waar regelgeving direct of indirect eisen stelt aan een producteigenschap moet die eigenschap wel getalsmatig bekend zijn. Anders kan immers niet worden vastgesteld of het product geschikt is voor de beoogde toepassing.

Het declareren van hogere waarden dan het product in werkelijkheid bezit valt onder het plegen van een economisch delict. Onterecht geclaimde productprestaties kunnen immers een groot gevaar opleveren voor de veiligheid van bouwwerken.

2.4 Controle en sanctiebeleid

De lidstaten zijn verantwoordelijk voor het markttoezicht op de CE-markering. De controle op de toepassing van de CE-markering in Nederland is toegewezen aan de VROM-inspectie. Controles kunnen plaatsvinden bij de productiebedrijven zelf evenals verderop in de toeleveringsketen op bouwplaatsen. Het gaat daarbij om de verplichtingen van de fabrikant bij het op de markt brengen van zijn product. Het sanctiebeleid kan – afhankelijk van de ernst van het delict – variëren van het uit de handel nemen van een CE-gemarkeerd product, het verwijderen van een onterechte CE-markering tot aan het opleggen van boetes aan de overtreders. Overtredingen door producenten zijn ondermeer het onterecht voeren van de CE-markering op een product of het declareren van onjuiste waarden.

3. Verschil tussen CE-markering en certificering

3.1 Certificering van bouwproducten

Fabrikanten willen graag aan de markt laten zien dat ze aan de wettelijke eisen voldoen, en dat ze zelfs meer te bieden te hebben. Dit kan door middel van vrijwillige certificering. Certificering betekent dat door een onafhankelijk instituut, de certificeringsinstelling, wordt getest en gecontroleerd of het te certificeren product voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Vervolgens vinden door de certificeringsinstelling jaarlijks controles plaats op productie en het product ten behoeve van de permanente kwaliteitsbewaking. Daarnaast moet de fabrikant beschikken over een goed functionerend "Intern Kwaliteitsbewakingssysteem" (IKB). Procercertificatie geschiedt op dezelfde wijze.

De overheids- en markteisen voor een product zijn beschreven in een beoordelingsrichtlijn (BRL). In de BRL wordt ook aangegeven hoe kan worden vastgesteld of aan die eisen wordt voldaan. Veelal is dat aan de hand van NEN-EN normen (Europees) en NEN-normen, maar ook andere (normatieve) documenten worden genoemd. In de BRL staat ook aangegeven wat het IKB moet inhouden. Daarnaast is beschreven welke controles dienen te worden uitgevoerd en hoeveel, ten behoeve van de

permanente kwaliteitsbewaking. Aan welke kwaliteitseisen de medewerkers van de certificeringinstelling moeten voldoen om die controles uit te kunnen voeren, wordt ook beschreven.

Als een bedrijf aan alle voorwaarden voldoet, wordt een certificaat oftewel een kwaliteitsverklaring (KV) uitgereikt. Het model van de KV staat in de BRL.

Certificeringinstellingen dienen over voldoende kennis beschikken alvorens zij bedrijven kunnen certificeren. Hier ziet de Raad voor Accreditatie (RvA) op toe. Indien alles in orde wordt bevonden dan worden certificeringinstellingen geaccrediteerd. Accreditatie is een voorwaarde voor certificatie. De RvA voert systematische controles uit ten behoeve van de permanente kwaliteitsbewaking van de certificeringinstellingen zoals beschreven in de Europese normen voor certificatie.

3.2 Aanwezige certificering in de bouw

Er zijn in de bouw verschillende vormen van certificering. Er zijn ook diverse keurmerken voor certificatie.

Er is het productcertificaat, het attest, het attest met productcertificaat en het procescertificaat. Daarnaast bestaan er nog diverse certificeringen voor managementsystemen.

Bij het productcertificaat gaat het om het bouwproduct op zich. Bij het attest wordt verklaard dat een product geschikt is om in zijn toepassing te voldoen aan de relevante bouwtechnische eisen die eraan worden gesteld mits het de voorgeschreven wijze wordt vervaardigd en toegepast. Het kan daarbij gaan om één product, maar ook om een complete gevel of een totaal ontwerp voor een woning zoals bij houtskeletbouw. Het attest met productcertificaat is een combinatie van hetgeen hiervoor is beschreven. Bij het procescertificaat handelt het specifiek om de applicatie van het product in het bouwwerk, het proces van aanbrengen dus, in veel gevallen inclusief het gebruik van de (hulp)materialen.

Het meest bekende keurmerk in de bouw is KOMO. Het grootste deel van de bouwproducten is hiermee gecertificeerd. Het is een privaat collectief merk, dat wil zeggen dat geaccrediteerde certificeringinstellingen het mogen gebruiken, mits ze daarvoor over een licentieovereenkomst beschikken met SBK, eigenaar van het merk. Op het gebied van waterleidingen etc. is Kiwa bekend en voor electra is dat KEMA. Beide laatste zijn individuele private merken.

Naast certificatie kent de bouw ook veel erkenningsregelingen, veelal in gebruik door branches. In die regelingen zijn voorwaarden vastgelegd waaraan bedrijven moeten voldoen. Hierop bestaat geen permanent toezicht door onafhankelijke geaccrediteerde certificeringinstellingen.

3.3 Certificering in relatie tot de Nederlandse regelgeving

In paragraaf 1.3 is al aangegeven waar in het Bouwbesluit artikelen zijn opgenomen met betrekking tot kwaliteitsverklaringen. Ook in de Woningwet in artikel 1 lid 1 onder sub j worden kwaliteitsverklaringen genoemd. Het gaat hierbij om "erkende"

kwaliteitsverklaringen. Een erkende kwaliteitsverklaring is het automatische bewijs dat wordt voldaan aan de van toepassing zijnde regelgeving. Bij een erkend certificaat is de aansluiting van een product met het Bouwbesluit 2003 expliciet gemaakt. Bouw- en woningtoezichten mogen producten met erkende certificaten daarop niet controleren.

Om er zeker van te zijn dat erkende kwaliteitsverklaringen voldoen aan de regelgeving heeft VROM een Tripartiete overeenkomst gesloten met de RvA en SBK.

Hierin zijn de regels, procedures en voorwaarden opgenomen waaraan moet worden voldaan om te kunnen spreken van een erkende kwaliteitsverklaring.

Let wel, het gaat om vrijwillige private certificering, waarvoor de overheid stimulerende mogelijkheden biedt in de regelgeving om deze toe te passen voor producten en

processen voor het bereiken van een hoge kwaliteit van bouwwerken, maar tevens om de Bouw- en woningtoezichten te ontlasten in hun taken.

3.4 CE-markering versus certificering

CE-markering is verplicht voor producten waarvoor Europese technische specificaties bestaan (hEN of ETA). De CE-markering geeft de waardes van een aantal producteigenschappen weer, maar is niet gericht op de verwerking van het product in een bouwwerk. Er is ook geen permanente controle. De CE-markering is ook geen kwaliteitsverklaring.

Certificering is vrijwillig en privaat. Producten en processen worden zowel getest op eisen die de overheid stelt als de marktpartijen en consumenten. Een certificaat of kwaliteitsverklaring wordt afgegeven door een onafhankelijke geaccrediteerde certificeringinstelling. Een derde partij dus. Er is een jaarlijks terugkerende systematiek van kwaliteitsbewaking door die onafhankelijke derde partij. Bij erkende kwaliteitsverklaringen bestaat de zekerheid dat wordt voldaan aan de van toepassing zijnde regelgeving en dat het product geschikt is voor de beoogde toepassing.

4. Betekenis van CE-markering voor de bouwpartners

4.1 Industrie, handel en toelevering

Voor de bouw bestemde producten moeten verplicht zijn voorzien van CE-markering. De fabrikant/producent is hiervoor verantwoordelijk. Producten moeten worden getest volgens de daarvoor beschreven methoden. De resultaten van die testen worden vermeld in de CE-markering die op het product moeten zijn aangebracht.

In de CE-markering zijn niet alle eisen opgenomen die het Bouwbesluit stelt aan bouwwerken, zoals toegankelijkheid en inbraakwerendheid. Daar moet dus speciaal aandacht aan worden besteed. Daarnaast maakt het Besluit Bodemkwaliteit nog geen onderdeel uit van de CE-markering. In de CE-markering zijn ook geen private eisen aan producten opgenomen. De aansluiting aan het Bouwbesluit 2003 moet afzonderlijk worden aangetoond.

De fabrikant kan om die reden kiezen voor certificering, zoals KOMO.

4.2 Ontwerpers, adviseurs en bestekschrijvers

Ook voor deze partijen gaat de CE-markering een rol spelen. In de eerste plaats betreft dat het voorschrijven van producten, in de tweede plaats de opdrachtgever waarvoor wordt gewerkt. Op dit laatste wordt nader ingegaan in paragraaf 4.5.

Indien in bestekken producten worden voorgeschreven, is het van belang te weten of dergelijke producten moeten zijn voorzien van CE-markering. Immers als dit het geval is, dan mogen producten die niet zijn voorzien van CE-markering niet in de handel worden gebracht en derhalve ook niet worden verwerkt in een bouwwerk.

Ontwerpers, adviseurs en besteksschrijvers doen er goed aan om zich ervan te vergewissen of voor producten die zij voorschrijven de CE-markering van toepassing is. Informatie hierover is te vinden op de website van VROM

(www.vrom.nl/cemarkeringonline) bij de module CE-markering. Tevens is het van belang na te gaan of de producten aansluiten op het Bouwbesluit, en of wordt voldaan aan alle eisen van het Bouwbesluit om te bepalen of de producten mogen worden toegepast. Ook het voldoen aan de markteisen is een belangrijk punt bij het kiezen van producten.

Indien van toepassing dient ook te worden nagegaan of er wordt voldaan aan het Besluit Bodemkwaliteit.

Indien wordt gekozen voor gecertificeerde producten, moet expliciet worden nagegaan of die producten ook CE-markering dragen, indien daartoe de verplichting bestaat.

4.3 Bouwbedrijven

Voor bouwbedrijven is hetzelfde van toepassing als in voorgaande paragraaf is beschreven. Inkopers moeten dus ook letten op de aanwezigheid van CE-markering op producten en de daarmee gedeclareerde eigenschappen. Inkopers mogen onderaannemers ook niet aansporen nog niet CE-gemarkeerde producten te kiezen bijvoorbeeld vanwege een eventueel prijsvoordeel. Ook dat wordt gezien als het plegen van een economisch delict.

4.4 Controlerende instanties

Ook hiervoor geldt controle op de CE-markering. Omdat voor overheden alleen het Bouwbesluit maatgevend is, is voor de beoordeling van toegepaste producten de CE-markering feitelijk voldoende. Maar ook nu geldt of alle eisen wel worden afgedekt en of er een aansluiting is met het Bouwbesluit. Dat vraagt speciale aandacht.

4.5 Opdrachtgevers

Voor opdrachtgevers moet onderscheid worden gemaakt tussen private en publieke partijen.

Private opdrachtgevers mogen eisen stellen die uitgaan boven het Bouwbesluit 2003 en ook voor de markteisen bestaat de vrijheid om voor te schrijven wat wordt gewenst. Voor de CE-markering geldt feitelijk hetzelfde. Er mag meer van producten worden geëist dan het minimum van de CE-markering.

Publieke opdrachtgevers kunnen zoals gebruikelijk hun technische eisen stellen aan producten of diensten. Ze mogen echter geen "discriminerende" bepalingen in bestekken opnemen, zoals bijvoorbeeld een unieke verwijzing naar private keurmerken voor producten. Bij overheidsaanbestedingen van het type Design en Construct ligt de uiteindelijke uitwerking van het project bij de aannemer, zijnde een private partij. Die aannemer is vervolgens vrij in zijn keuzes.

5. Aansprakelijkheid

Bij de CE-markering van producten ligt de verantwoordelijkheid voor het aanbrengen ervan, het doen van de testen etc. volledig bij de fabrikant zoals al genoemd in paragraaf 1.4. De aansprakelijkheid voor het product en eventuele gevolgschades ligt ook bij de fabrikant. Aannemers en ontwerpers kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor de testmethoden en declared values onder de CE-markering, zoals aangegeven door de fabrikant op de CE-markering. Wel kan sprake zijn van een afgeleide aansprakelijkheid zoals bijvoorbeeld de onjuiste verwerking van een product in een bouwwerk of een onjuiste specificatie van de producteisen onder CE-markering in een bestek en/of tekeningen en een en ander in relatie tot de gestelde eisen aan een bouwwerk.

Bij certificering is dit feitelijk niet anders. Ondanks dat een derde onafhankelijke partij invulling geeft aan de kwaliteitsbewaking blijft de verantwoordelijkheid voor het product en/of proces liggen bij de fabrikant dan wel de applicateur.